

תעשיית הסרטים הישראלית אינה משגת? כשליש מבתי הקולנוע המרכזיים בתל-אביב (אלה שאפשר להציג בהם הצגות בכורה בלי להסמיק) מעלים השבוע סרטים ישראליים, ואינם מתביישים בכך. קולנוע ממלא קופות בסניפרים ועושה עס' קים לא רעים בהודו. המשכוננו מסכה לשכנוע בכל כוחו את הקהל שישבו לראות מה זה עולם תחתון ישראלי באופירה, וגם שמיל ושוורץ רוכבים במרץ.

למעשה, לא קרה כאן שום דבר מיוחד. מאחר ואין תכנון מדוקדק בייצור והפיצת סרטים ישראליים, יכול בהחלט לקרות שיעברו חודשים מבלי שאף אחד מהם יעלה על המסך, ואחר, תוך חודש אחד, ידרכו כולם זה על יבלתו של זה. לעיתים זה יכול להניב פירות משעי' שעים: מבקרי הקולנוע, שרצו במוצאי השבת האחרונה לשני הסרטים החדשים, יכלו לראות את אורי זוהר בתפקיד ראשי בשחקן, ובתפקיד מישנה, אבל מצחיק מאוד, בשוורץ.

הם גם יכלו לחזות באותו קטע של חוריים, אשר משמש את שמיל בסוף הדרמטי של הסרט, ואת שוורץ, לצרכי סצינת אהבה, עם שמש מבולבלת ששרקת בים, יוצאת קצת החוצה ושוב שרקת. ואילו מנהל ההפקה, יורם בן-עמי, ערך הופעות אורח קצרות בכל אחד מן הסרטים, כדי לגנון את החיים.

הסבר שני לשפע הישראלי בבתי-הקולנוע: אמנם תכנון אין, אבל דבר אחד יודעים מפיצי הסרטים: סרטים לילדים יש להציג בקיץ, יהיה מה שיהיה, ולא חשובה התחרות בבתי-הקולנוע האחרים — צריך לצאת בחופש הגדול.

ומאחר וקומדיות ישראליות בהחלט מסוגלות כמתאימות לילדים (בקשר למבוגרים זה לא ברור עדיין), או רצים מהר להוציא אותם לקיץ, לפני שהקהל הפורטנציאלי יהיה עסוק בתהילים ובמישנה. וסיבה שלישית: בכל זאת מפיצים בי ארץ יותר סרטים מאשר בעבר, אמנם במה שנוגע לאיכות, אין הרבה במה להתנאות, אבל לפחות כמות יש.

תריך

תל-אביב

*** זמנים מודרניים (גת, ארצות-הברית) — יצירת-המופת של צ'פ' לין על האדם הקטן שהולך לאיבוד בתחתום של החיים והמכונות המודרניות. סרטיה היום כביום היווצרה. כדאי לראות שוב ושוב.

*** סוד הקסם הבורגני (תולת, צרפת) — לאיס בנינואל מתעלל בכורגנות, מתנכל לה ולועג לה לאורך סרט שלם, כדי שבסוף יודה גם הוא שאין דבר אשר יוציא את המעמד הברינוני משלוותו. סאטירה שנונה ועוקצנית.

*** הגנב שבא הסעור (פאר, ארצות-הברית) — קומדיית-פישע על מהנדס-מחשבים שנוכנס לחברה הגבוהה רק לעזמת לגנוב ממנה טוב יותר. אלגנטי וחביב, עם תפאורות יפות ושחקנים יפים (רייאן אוינל וואקלין ביסט). עלי לה דלילה קצת.

*** מי אשם (פריז, אנגליה) — מעשה בנערה הנמצאת על הגבול שבין השפיות לשיגעון, ונדחפת לצד הלא-נכון על-ידי חברה אידישה וחסרת-הבנה. סרט כמעט-טעודי של קן לוין, משחק מרשים של סאנדי ראטקליף בתפקיד היראשי.

ירושלים

*** הכינויני עם הנעה הי שחורה (אורגיל, צרפת) — מוסיקאי תמהוני ומצחיק נקלע בין שירותי-הבינון הצרפתיים השונים, המסוכסכים ביניהם עד כדי כך שהם שוכחים נגד מי עליהם להילחם. מברר.

חיפה

*** חיי הפרטיים של שרלוק הולמס (בית רוטשילד, אנגליה) — פארודיה שנונה מאוד של בילי ויילדר על הבלש הבריטי המפורסם, תגרום הנאה למי שרגיש לספרי קונן דויל, להומור של ויילדר ולשחקנים בריטיים מושבחים כמו רוברט סטיבנס או קריסטופר לי.

פליגיאט של פליגיאט

אליאן, סמית וזוהר: טריניטי ליגה ז'

מרחוק — את הזיוף שמאחורי כל מהלומה. אפשר עוד לדבר על הצילום (של צלם איטלקי מיובא שהוציא עבודה פחות טובה מצלם ישראלי ממוצע), על הסריט חסר-מיבנה, או על הבימוי נעדר החן, הדוחס לתוך הסרט סצינות משעממות ומיותרות לגמרי, כמו ביקור במועדון לילה שאין לו כל קשר, ולוא הרופף ביותר, לעלילה. אבל מה כבר אפשר לדרוש מחיקוי של חיקוי?

קוראים לי שמיל (מוגריב, תל-אביב, ישראל) — הכל יודעים שטריניטי ובאמבינו האיטלי-קיים מועתקים מכל מיני מקורות והשראות, שהודבקו יחד, למזלם הטוב של ספנסר השמן והיל כחול-העיניים. אז אם אפשר להעתיק ממקור — מדוע אי-אפשר להעתיק מהעתק? זה בדיוק מה שעשה ג'ורג' (נורית) עובדיה בסרט זה, שיצא מתחת ידיו כתבשילוב מבושל למחצה.

הסיפור עצמו, במידה וישנו שם כזה (מעשייה מפוקת על מעשה מירמה בבית-הרושת, מעורב בפרשת אהבה שהחמיצה) — מתחיל רק באמצע הסרט. הדמויות, במידה וישנן — הן שטוחות, חסרות-עומק ועניין, ושח' קנים — ואלה דווקא ישנם בשפע — חולפים על פני המצלמה עם מבט תמוה בעיניים, כאילו לא כל-כך ברור להם מה רוצים מהם. יונה אליאן, למשל, מנסה לשלוח כל הזמן מבטים מצודדים, נוסח מאטה הארי — שהמקום והזמן אינו מתאים להם כלל.

מה שנשאר זה אורי זוהר, פול סמית והמכות. מה שנוגע לשני הראשונים — אין מה לומר. הם טבעיים בהחלט, ואילו ידעו מה לעשות עימם ודאי היו מצחיקים הרבה יותר. גם כך, אם יש משהו בסרט שכדאי לזכור, זו רק נוכחותם של שניים אלה.

אשר למכות, הן חיקוי ערוב ומיסכן לתרגילי האקד' ורובטיקה של טריניטי, כאשר כאן, רואים — בדרך-כלל

עוגה בלי טבח

קונורס: רוצח בתחפושת

תרת סצינה של הלקאה עצמית אמריקאית, כאשר הרור צח מנסה לזהות את עצמו כאמריקאי, בכך שהוא מתאר מעשי-זוועה שביצע כביכול בוויאט-נאם. מסתבר שלא די במיצרקים טובים, כדי שהעוגה תצא משובחת. צריך גם טבח טוב. והבמאי גורדון הסלר, למרבות הצער, אינו כזה.

מיבצע ביירות (דרייב-אין, תל-אביב, אנגליה) — רשימת המשי-תתפים מבטוחה הרבה. יש ביניהם מקצוענים ותיקים כמו ריי מילאנד, צ'ק קונורס, ברודריק קראפורד, בתוספת ריצ'ארד ראונטרי (שאפט), הצלם, ראול קוטאר, הוא מגדולי הצלמים של צרפת. התס-ריטאי, ויליאם פיירצ'ילד, איש-מנוסה שכתב כבר סרטים רבים. בקיצור, נראה מעניין.

ואמנם התחלת הסרט — שעלילתו מספרת על איש משרד-החוץ הסובייטי המבקש מיקלט מדיני בשגרירות ארצות-הברית בביירות — נראית קיצבית ומרתקת.

לרוגע נדמה שכאן מותחן טוב ומלוטש, עם דיאלוגים חריפים ומבדרים. אולם אז מתחילה סידרה של הגזמות גסות ומטופשות, הקוטעות כל אימון אפשרי בעלילה.

אפילו השומרים השלומיאלים ביותר לא היו מניחים לרוצח שכיר שחדר לשגרירות להימלט מידיהם בקלות שבה נמלט צ'אק קונורס מידי חיילי-הנחתים המפואר, המופקדים עליו. עד כדי כך מוגזם הדבר, שנדמה כאילו בכל פעם שנגמרת השראת היוצרים, והם אינם יודעים כי צד להמשיך את הסיפור — הם משחררים שוב את הרור, צח, לסיבוב נוסף.

אשר לסיום הצדקני המודרניסטי, שצריך להיות מעין שיחזור של תורת המרגל שחזר מן הכפור — הוא בלתי-מוסבר, בלתי-מובן ובלתי-חיוני לחלוטין. בדיוק כפי שמיו-

נוה נשנוע דוקטור?

בומבה: איירונסייד צור חוקר

כמו בתחילת הסרט, כאשר הבלש שוורץ (בומבה צור) נושק בבוקר לרעייתו (צפי שביט) שפניה מרוחים קרם, וברור מייד שכאשר יתרוםם יהיו גם פניו שלו מכוסים בקרם. מניסון אחר הוא בהתנמות כמו הסצינות של דובי גל (שצריך להיות מעין פארודיית סנדק ישראלי) ושני הביר-יונים המשרתים אותו.

הבלש האמיץ שוורץ (חו, תל-אביב, ישראל) — אם קוראים לי שמיל הוא חיקוי של טריניטי, — סרט זה מראה סימנים של השכלה קולנועית הרבה יותר רחבה. אפשר למצוא כאן סממנים של העתקות מכל התקופות והסגנונות של הקולנוע: מלורל והארדי וצ'ארלי צ'אפלין, ועד למפקח איירונסייד ולסנדק.

לפעמים ההעתקה מוסתרת, לפעמים היא לובשת צורה פארודיית. וכל זה, כדי לשרת סיפור על בלש פרטי ועוזרו הנאמן, המנסים לגלות אם אשתו של מנהל בנק בוגדת בו עם הרופא הפרטי שלה.

שלא כמו בשמיל, יש כאן תסריט, ויש סיפור מוגדר, שהעלילה אמנם עוקבת אחריו רוב הזמן בנאמנות. יש כאן הצחקות וזואוליות הבנויות בתוך הסיפור כחלק בלתי-תינפרד ממנו.

כלל זה כבר נראה כמו קומדיה עממית מקובלת, מן הסוג שנוהגים להפיק במרבית המקומות בעולם. הבמאי עמי בן-ארצי ניחן בדרך-כלל בחוש-עיתוי ובדיחות שלו. למרי בה המזל אין הוא משתמש בנשק העיניף של הגזענות העדתית והעגה המקומית, כדי להעלות חיוך בצופים. מאידך, החיסרון בהשאלות והחיקויים הרבים בסרט טמון בעיקר בעובדה שחלק מן הבדיחות ברור כבר מהתחלה, זמן רב לפני שהן באות לידי ביטוי על הבד —